

uvodnik

Pozdrav ob devetem Slovenija party-ju

Še enkrat prisrčen pozdrav vsem cenjenim in uglednim gostom v imenu Slovenskega kulturnega kluba in MO-SPa na devetem Slovenija party ob obletnici mednarodnega priznanja Slovenije. Poseben pozdrav z zahvalo našemu nocojšnjemu častnemu gostu, selektorju slovenske nogometne reprezentance Srečku Katancu.

Mednarodno priznanje Slovenije je bil za naš narod vrhunski dosežek dvajsetega stoletja. Ugled države in naroda pa se utrjuje z uspehi na vseh področjih in Katanec je povedel državno nogometno reprezentanco, ostri konkurenci navkljub, v sklepni del prvega evropskega prvenstva v enaindvajsetem stoletju. V globaliziranem svetu je to neprecenljiv dosežek pri utrjevanju identitete. Nepričakovan uspeh mariborske ekipe v pokalu državnih prvakov prej in uveljavitev slovenske reprezentance za tem, je po vztrajnih poskusih uspavanja ponovno zbudil ponos in navdušenje tudi pri nas.

Hvala selektor!

Katanec je tudi zgled odprtosti v svet. Naj spomnim na njegov delež pri vzponu Slovenije. Slovenski športni uspehi dokazujejo, da številčnost naroda tudi na tem področju ne predstavlja omejevanja. Osrednji italijanski športni dnevnik je v novoletni prilogi posvetil poglobljen spomin našemu lanskoletnemu gostu Leonu Štuklju.

Vztrajno se širi velika prevara domnevne zaprtosti Slovenije in manjšine. Tega ni pri mladih, kot tudi ne pri večini odraslih. To dokazujejo mešani zakoni, uveljavitev tehnikov, pisate-

ljev, likovnikov, časnikarjev in drugih na italijanskem vsedravnem in evropskem merilu. Sirote sistema, ki so zakrivilo gospodarski propad bi nam morale prihraniti te očitke. Faraoni pri nas niso hoteli prisluhniti svetopisemskemu Jožefu, ki je z daljnovidnostjo v letih debelih krav modro ukrepal in omogočil Egiptu premostitev sušnih let. Izsušene krave so pri nas crknile. V to razdejavanje bo kot kepe ledu, ki te dni padajo po Evropi, treščil sicer dolgo pričakovan zaščitni zakon. Nihče pa še ne pozna niti točnega besedila osnutka in seveda ne more napovedovati dokončne vsebine. Vsi pa se ga že veselijo. Morali bomo imeti glavo, ki bo vzdržna kot Katančeva v kazenskem prostoru, ko je še igral pri Sampdorji. Zaščita naj bi le fotografirala sedanje satnje po polstoletni asimilaciji brez zagotovil za gospodar-

stvo in zaščito ozemlja, ki je temeljni kamen obstoja. Lani sem omenil prispodobno dveh delov pljuč Ljubljane in Trsta oziroma zamejstva za splošni razvoj naroda. Anketa je dejansko med morda stotimi naslovi, ki so v dvajsetem stoletju označevali slovensko književnost postavila deseterico zamejskih avtorjev: nekatere večkrat. Na žalost pa je enotni kulturni prostor še daleč. Tako moramo beležiti, da v Trstu celo ne moremo slediti pristo televiziji Slovenija. V letu dvatisoč! Pravijo, da bi si morali nabaviti kartico kot za gledanje pornografskih hard programov. Desettisoči, ki so na robu zavednosti in tisti, ki so jo že izgubili, so tako oropani možnosti, da bi sledili slovenskim programom iz matične domovine.

Hvala lepa!

Rok Oppelt

Večer ponosa in magije: IX. Slovenija party

Prihod Srečka Katanca v dvorano.

Eleganten hotel v središču mesta Trst. Zadnja sobota v mesecu januarju leta 2000. Posebna priložnost: prva obletnica mednarodnega priznanja samostojne Slovenije v novem tisočletju. Skupina mladih, ki se običajno ob sobotah zbirajo v Slovenskem kulturnem klubu oziroma MOSPu. Množica drugih mladih in manj mladih obiskovalcev, gostov iz zamejstva in Slovenije. Če seštejemo vse te elemente je rezultat na dlani: IX. Slovenija party!

Toda Slovenija party ni samo to!

Ob vhodu v hotel so goste najprej v garderobi in potem ob vhodu pričakali prijazni dekleta in fanti, ki so delili programe večera. Medtem ko se je počasi polnila Modra dvorana, so člani orkestra Glasbene šole Zavoda Sv. Stanislava iz Šentvida pri Ljubljani z izvajanjem prijetnih melodij pričarali slovesno vzdušje in pripomogli, da se je trenutek začetka kulturnega programa hitreje približal.

Potem ko so iz instrumentov glasbenikov izzvenele note slovenske himne, je imel svoj slovesen mimohod

časni gost partyja, selektor slovenske nogometne reprezentance, Srečko Katanec. Program, ki sta ga živahno povezovala Mira Fabjan in Matjaž Rustja, se je začel s pozdravnim nagovorom predsednika SKK Roka Opelta (objavljamo ga namesto uvodnika).

Slavnostni govornik, tržaški kulturni in javni delavec, dr. Drago Štoka, se je najprej spomnil desetletnice plebiscita, s katerim so se Slovenci odločili za samostojno Slovenijo, potem je poudaril, kako so v najhujših trenutkih nekateri mladi v zamejstvu pobirali podpise v podporo Sloveniji in pohvalil tradicijo Slovenija partyjev, potem pa izrazil svoje kritike italijanski in tudi slovenski državi zaradi premajhne zavzetosti za naš zaščitni zakon.

Predvsem mladi, ki jih je bilo v dvorani veliko (kljub sočasnemu višješolskemu žuru v Zgoniku), so čakali predvsem na trenutek, ko bo spregovoril Srečko Katanec. Ta se je znal z duhovitim pristopom, ki je razbremenil formalno ozračje, priku-

piti občinstvu. Dejal je, da je presečen in ponosen, da je bil povabljen na tako prireditve, ter da bo zaradi tega še bolj zavzeto skušal slovensko nogometno ekipo voditi do novih uspehov.

Kulturni program je lepo zaokrožil mladinski mešani pevski zbor Devin, pod vodstvom Hermana Antoniča. Pevci so s svojim dovršenim in kvalitetnim nastopom presenetili, saj je zbor "star" šele nekaj mesecev.

Po kulturnem sporedu se je začel družabni del večera. Že od vsega začetka je ta del prireditve žel velik uspeh. To je namreč čas, ko se ljudje srečajo med seboj, se pogovorijo, zaplešejo. Na party zelo radi prihajajo tudi gostje iz Slovenije, od kulturnikov in politikov do prijateljev iz mladinskih organizacij, s katerimi organizatorji gojijo večletne stike.

Od lani pa predstavlja tako rekoč "čarobni" trenutek partyja gala ples, ki ga oblikuje že omenjeni orkester. Sestavljajo ga sami mladi glasbeniki, pa tudi njihov dirigent, Andrej Goričar, je mlad, vendar že uveljavljen profesor in pianist, ki skrbi ne samo za kvaliteto izvajane glasbe, pač pa tudi za to, da je repertoar vedno privlačen in svež, skratka tak, da zadovolji vse okuse.

Plesišče se je tako napolnilo in veliko mladih in manj mladih je plesalo, dokler inštrumenti niso utihnil.

Ob koncu je treba še poudariti, da so izvedbo Slovenija partyja podprle nekatere tvrdke in trgovine, predvsem pokrovitelj, Zadruga kraška banka, ter CremCaffé, Unipol Banca in International Center Casa, poleg njih pa še Hotel Daneu, Pohišvo Korsič, Darilni predmeti Viviana, Pekarna Čok, Boutique Liolà in Tržaška knjigarna, ki so pripomogli, da je bilo breme stroškov lažje. Predvsem pa je prireditve omogočila Slovenska prosveta, ki je mladim ves čas stala ob strani.

Čikole čakole ob partyju

Najprej o toaletah

Po duhovitih komentarjih mladinske strani našega slovenskega dnevnika se je sprožil lov na imenitne dame, ki so si privoščile hec, da so si večerno toaleta kupile v Parizu, New Yorku in ...pikicah. Katera deklica si je večerno obleko za letošnji party kupila v Parizu, smo ugotovili takoj oz. smo že vedeli, ker je pač šla v Pariz za slivestrovo tudi z našim posredovanjem. Nadaljuje pa se lov na lastnico toaleta iz Združenih držav - vsi ugibamo, katera je, in v uredništvu Rasti čaka nagrada tistega, ki odkrije to skrivnost... Zdaj seveda ostale še bolj molčijo o tem, da so si bolj ali manj imenitne toaleta nabavile kar v Trstu in ne bodo nikoli povedale, če so zanje odštele več ali manj kot stotisočak in če je bilo to v bolj ali manj trendy trgovini, pa niti če so jim pri nakupu naredili popust ali so obleke sploh dobili v razprodaji... Vsekakor: pariška ali tržaška boutique - v uredništvu zbiramo tudi glasove za izvolitev najlepše oblečene dame in najlepše odpravljenega fanta partyja...

Party ali praznik?

Že res, da marsikomu ne diši ime "party", ker je angleška beseda, smo pa Slovenija partyju že pred devetimi leti dali tako ime - malo za šalo malo zares - (pa kdo si je mislil, da bo ta presneti party postal dolgoletna tra-

Prijetno je plesati ob zvokih takega orkestra...

dicija! Letos je deveti. Mislite, da moramo priti do številke deset??) Hoteli smo pač, da bi pristno elegantna prireditelj s svojo slovesnostjo podčrtala pomen praznovanja dogodka, ki smo ga mladi iz zamejstva nestrpno in z navdušenjem pričakovali in pričakali. Svoj ponos ob mednarodnem priznanju države Slovenije smo želeli podčrtati s prireditvijo, ki bi se ločevala od vseh ostalih - tudi v imenu!

Kako je z vzvišenostjo in ... požrešnostjo!

Eh, ja! Klubovci smo blazno vzvišeni! Ne, še več! Lahko bi rekli, da

smo 'snob'! Partyji, večerne obleke, gala ples, Savoia Excelsior hotel, izbrane jedi in potoki šampanjca... Aj, aj, tole na koncu je preveč! Ni bilo zasukse!!! Ja, kje pa je naša slovenska zamejska tradicija?! Vse tisto, kar smo našteji prej, bi se dalo odpustiti, ampak kaj bo pa ubogo ljudstvo jedlo in pilo?!

Eh, vidite, tudi to se zgodi: zaradi visokih stroškov prireditve si organizatorji nismo mogli privoščiti še luksuza, da bi ponujali peneče vino in zausko. No, ja, morda nam boste odpustili, če povemo, da nas je skrbelo predvsem to, da ne bi Slovenija party postal - npr. z uvedbo kakih dragih vstopnic - za koga nedostopen. Na Slovenija party lahko pride kdorkoli, mlad ali star, s tako ali drugačno pričesko, prisluhne kulturnemu programu (ki je za nas še vedno bistven del prireditve!), se pozabava s prijatelji, zapleše (tudi za to ni nujno, da je bil prej v plesni šoli! Ples je vendarle zabava in sprostitelj, ne pa kak izpit!! Mimogrede: za plesalko večera je bila izvoljena starejša gospa iz Podlonejra, ki se je tako vrtela, da so v primerjavi z njo kar izginili ostali plesalci, pa čeprav so obiskovali kak naš tečaj ali ljubljansko plesno šolo!... obisk pri šanku hotelskega bara, ki je ponujal - proti odplačilu - hrano in pijačo, pa je ... optional. Navsezadnje smo s tem preprečili, da bi komu, ki se je pred

Srca so zagorela...

partyjem držal stroge diete, da je lahko smuknil v oprijeto obleko ali si zapel hlače, počili šivi na večernih toaletah!

Eh, ja, stroškov je bilo kar dosti in nekateri gostje so bili res gosposki ter so tudi konkretno pokazali, da cenijo delo organizatorjev (dober mesec trdih priprav, ko so prostovoljno žrtvovali lep del svojega prostega časa, da skupnosti ponudijo - vsaj tako je bilo mišljeno - visoko kvalitetno prireditev). Nekateri ja, nekateri ne. Dekleta in fantje ob vhodu so se sicer vsem prijazno smehljali, tako da so jih lica še tri dni bolela, včasih pa so pri tem malo pretirano stisnili zobe (s tem se zdaj ukvarjajo zobozdravniki), ko so opazili, kako se je marsikdo prav ob vhodu zapletel v živahen pogovor s spremljevalcem in šel gladko mimo koška za prostovoljne prispevke, v katerega se še ozrl ni, čeprav so mu ga skupaj s programom mladi precej ostentativno molili pod nos. No ja, saj to ni kino ali diskoteka, kjer je treba plačati vstopnino! Smo gospodje ali nismo?! Hvala Bogu, da obstajajo tudi hvaležni in radodarni ljudje, ki se jim iskreno zahvaljujemo za pomoč pri kritju stroškov prireditve!

Blišč in bistvo

Zabava nas misel, da predstavlja Slovenija partyji zaradi svoje priljubljenosti po svoje malo uganko tako za organizatorje, kot za goste. Zakaj so ljudje (predvsem mladi) prišli na IX. Slovenija party? Možni odgovori:

Pogled v modro dvorano hotela Excelsior.

a.. zato da poslušajo govore? (dvomimo, da je kdo izbral ta odgovor, čeprav so bili letošnji govori res super, vključno z Rokovo "kartico za pornografske filme"!!)

b.. zato, da vidijo in poslušajo Srečka Katanca (no, kljub temu, da je bil njegov predhodnik veliki Leon Štukelj, se je tudi Katanca res splačalo srečati! Izkazal se je kot super simpatična, preprosta in prijazna oseba! Pa še duhovita - je liste z govornim res "zapravila" žena??)

c.. zato, da pokažejo, kakšno večerno obleko so si kupili v Parizu ... ops. v tržaških veleblagovnicah (Na, zdaj smo se pa izdali, kje smo si nekateri kupili dolgo črno obleko... čeprav se ne zdi, kajne??!...)

č.. zato, da trenirajo zadnje figure valčka in fox trota, ki so se jih naučili na super plesnih delavnicah SKK-ja in MOSP-a (šale na stran, razlika med številom letošnjih in lanskih plesalcev je bila več kot očitna. Morda pa imata za to le kako zaslugo - poleg odličnega orkestra - tudi Andrej Zaghet in Andrej Drenik...!)

No, kateri odgovor ste prečrtali? Izbira je bila kar težka, ah?!?...

Lahko pa vam povemo, zakaj mi še naprej organiziramo Slovenija partyje, čeprav nas je malo, še sanja pa se vam ne, koliko je dela - in moramo zato včasih žrtvovati veliko ali kar ogromno svojega prostega časa, če že ne kak univerzitetni izpit...

To, kar je res bistveno, je, da zunanji blišč prireditve odseva pristnost prazničnega vzdušja ljudi. Domoljubje, narodni in državni ponos dandanes niso zelo cenjene vrednote, zato je važno, da jih imenitna prireditev podčrta in ovrednoti. Slovenija party je ena izmed redkih prireditev, ki si upa res glasno in nedvoumno povedati, da smo mladi zamejci ponosni, da smo Slovenci in da smo veseli, da je naša domovina država, ki je enakovredna vsem ostalim državam mednarodne skupnosti. Zato ostaja Slovenija party - z ali brez čakol, hotela, plesa in zakuske - dragocena in ne nadomestljiva prireditev.

Breda, Lučka, Francesca, Andrej, Štefan, Matjaž, Matej, Martin in vsi ostali organizatorji

Napovedovalca Mira Fabjan in Matjaž Rustja. V ozadju orkester iz Šentvida.

Začetek leta 2000

Začetek leta 2000 v Slovenskem kulturnem klubu in pri MOSPu je bil predvsem v znamenju enega dogodka: Slovenija partyja, seveda. Čas je tudi tokrat bil neizprosno in 29. januar se je zelo hitro bližal, tako so si mladi organizatorji morali hitro zavihati rokave in poprijeti za delo, da bi letošnja prireditev ne zaostala za lansko in da ne bi letos kdo bil razočaran. Dosti je bilo zato sestankov in pripravljajalnih srečanj. Treba je bilo poskrbeti za častnega gosta, poiskati možne pokrovitelje, se pogajati z osebjem hotela Savoia Excelsior, si zagotoviti orkester, pripraviti kvaliteten in bogat program, poskrbeti za reklamo in še za ogromno takih ali drugačnih podrobnosti, ki so nujno potrebne, da bo tudi letošnji Slovenija party Dogodek z veliko začetnico.

Pripravam na Slovenija party pa sta bili posvečeni tudi zadnji dve soboti pred samo prireditvijo. Na spore-

Med predavanjem prof. Jožeta Pirjevca o Rusiji.

du sta bili plesni delavnici, ki sta ju vodili prvo soboto Andrej Zaghet, naslednjo soboto in nedeljo pa Andrej Drenik. Mladi so tako dobili možnost, da osvojijo prvine nekaterih plesov, kot so angleški valček, fox-trot, rumba in disco-fox. Na Slovenija party bo toliko lepše, saj se bodo lahko ob glasbi orkestra zavrteli in se še bolj zabavali.

V Slovenskem kulturnem klubu in MOSPu pa se ni vrtelo vse le okoli Slovenija partyja. V klubu so zadnjo soboto pred božičnimi prazniki predvajali film Egiptovski princ (Il principe d'Egitto). Za uvod in predstavitev filma je poskrbel Matej Susič. Prvo srečanje v letu 2000 pa je bilo posvečeno Rusiji, njeni zgodovini in najbolj aktualnim dogodkom. Zgodovinar Jože Pirjavec je imel namreč predavanje na temo Rusija: od Stalina do Jelcina. Že nabito polna dvorana je pričala o tem, da je bila izbira tematike prav gotovo posrečena.

Pri MOSPu se vrstijo tudi razne dejavnosti. Likovni, mednarodni in gledališki krožek nadaljujejo s svojim delovanjem. Gledališki krožek je začel tudi s pripravo nove igre. To pa je delo Slavka Pregla, ki ga je dramaturgiral režiserka Lučka Susič: Geniji v kratkih hlačah. Na vajah že zdaj ne manjka smeha in dobre volje. Prav gotovo pa bodo mladi igralci nekaj tega prinesli tudi gledalcem, ki jih bodo opazovali na odru.

Andrej Maver

Konec evropskega kolonializma na vzhodu (Makau 1553-1999)

446 let je minilo odkar se je A-Mangao (dobesedno: zaliv boginj A-Ma, zavetnice mornarjev) spremenil v Makau oziroma eno izmed prvih evropskih kolonij v Aziji, in po 446 letih se je, prejšnjega 20. decembra, Makau ponovno vrnil v domovino. Pristaniško mesto, ki ga sestavljata dva otoka (Tipia in Coloane) in manjši polotok (s skupno površino 17 km²), je bil v dobi moderne zgodovine izjemnega pomena za celotno Evropo. Do 19. stoletja sta se namreč Kitajska in Japonska stalno upirali dostopu zahodnjakov na domača tla, tako da je za celoten Zahod portugalska kolonija predstavljala dolgo let edini (čeprav mali) entrepôt do tega daljnega sveta in - ne pozabimo - potencialno ogromnega tržišča.

Kljub nadaljnjim številnim poskusom, Evropi (in Zahodu nasploh) ni nikoli uspelo 'osvojiti' ali se na kakršenkoli način 'vsiliti' Daljnemu Vzhodu, in sicer zato, ker se je ta uspešno upiral z večtisočletno tradicijo, razvito ter homogeno kulturo in seveda tudi s številčno in močnejšo obrambo. Kljub temu pa so Portugalci vendarle poskušali kolonizirati vsaj kitajsko 'dušo' s pokristjanjevanjem. In dejansko, kar je evropska kultura nedvomno pustila za sabo na makauskih tleh, so prav številne cerkve, ki se nahajajo po vsej državi (*). Izredno pomenljivi so v tem smislu ostanki cerkve posvečene sv. Pavlu, ki je bila dograjena leta 1602, sežgana pa več kot dvesto let pozneje, v kateri še stoji kip Matere Božje, ki z nogo tlači Zlo. To pa ni predstavljeno v običajni podobi kače, pač pa zmaja - to je simbola Kitajske...

20. decembra 1999 se je prva evropska kolonija na Vzhodu vrnila kot zadnja v prvotno domovino. Zahodni politiki z mediji vred niso temu dogodku posvetili veliko pozornosti, morda ker so prav take 'vrnitve' nekakšen simbol neuspeha kolonialne politike, ki je dolga leta pomenila oskrnitev vseh tistih pravic, ki so komaj pozneje postale osnova za večino zahodnih ustav. Življenje v kitajskem Makau ne bo enostavno, kot ni bilo enostavno začeti na novo v nobeni koloniji, ki se je s časom vrnila na staro. Ne bi bilo čudno, če bi imeli prebivalci tega pristanišča velike težave pri integraciji v izjemno veliko domovino. Več kot 400 let so se počutili nekaj posebnega, različnega in ločenega. Odslej se bo moralo pol milijona ljudi sprijazniti z nekakšno standardno anonimnostjo, ki vlada v morju milijarde in pol njihovih sonarodnjakov. To ne bo lahko, bo pa neizbežno. Ljudje se bodo morali kot običajno prilagoditi napakam zgodovine.

Erika Hrovatin

(*) podatek iz Britanske enciklopedije

RAST, mladinska priloga Mladike, 34133 Trst, ulica Donizetti 3
Pripravlja uredniški odbor mladih.

Pri tej številki so sodelovali:
Rok Oppelt, Breda Susič, Andrej Maver, Erika Hrovatin,
Jadranka Cergol, organizatorji Slovenija partyja.

Številko je uredila: Breda Susič

Trst, januar 2000

Tisk graphart snc - Obrtna cona Dolina 507/10 - Trst
Tel. 040/8325009

Zima v kinodvoranah

Rast podeljuje svoje Oskarje

V pričakovanju pomladi, nominirancev Accademy Awards, podeljevanja Oskarjev, se ozrimo še za trenutek k filmom, ki so nam jih ponudili v teh zimskih mesecih, in pogledjmo, kateri so nas navdušili, kateri malo manj, pa se jih da rešiti, kaj pa lahko mirne duše vržemo v ropotarnico časa.

Začnimo s filmi, ki jih nikakor ni vredno rešiti in ohraniti niti v (slabem) spominu.

TOP OF THE FLOP

Prvi izmed teh je **"Random Hearts - Vite incrociate"**. Govori o letalski katastrofi, ki združi življenji moškega in ženske, sorodnikov dveh žrtev nesreče. On je priljubljeni Harrison Ford, ki v tej vlogi sploh ni prepričljiv, ona pa intenzivna Kristin Scott Thomas (Il paziente inglese, Horse whisperer), ki pa v tem filmu ne more dokazati svojega talenta. Resnici na ljubo se zgodba izpoje, še predno se dobro začne, vsa napetost ostane le v začetni zamisli (ki bi lahko bila zanimiva) in se v teku filma na noben način ne razvije. Skratka, pravo razočaranje. Škoda, da so se igralca in režiser (Sidney Pollack) takega kalibra spustili v to.

Drugi film, ki prvega še prekaša v neizpoljenih obljubah, je **"Trinajsti bojevnik"** Johna Mc Tiernana (Die Hard, Predator). Film, ki v Trstu sploh ni našel svojega prostora, je marsikoga zamikal, prvič zaradi šarmantnega Antonia Banderasa, ki igra v naslovni vlogi, drugič pa zaradi avtorja zgodbe, Michaela Crichtona (Jurassic Park). Zgodba - ki oponaša srednjeveške epe - o boju nekega severnega ljudstva proti silam Zla postane po začetnih negotovostih le potencialno napeta in celo srhljiva, žal pa se nekam smplicitično razvije, tako da gledalec na koncu ostane brez odgovora na ključno vprašanje: zakaj?

Tretji film, na katerega je bolje pozabiti, je romantična komedija **"Runaway Bride - Se scappi ti sposo"** režiserja Gerryja Marshalla, in to kljub lepemu in uspešnemu paru iz Pretty Woman, Juliji Roberts (v drugih vlogah je bila že veliko bolj simpatična in všečna) in Richardu Gereu. Zgodba o podeželskem dekletu, ki pred oltarjem zapusti drugega za drugim vse

svoje zaročence in zbeži, bi se nam zdela bolj primerna za film v stilu drame, saj v komediji (ki ni niti tako zelo zabavna), problematiko le nakaže in je ne poglobi dovolj. Škoda, saj ostane tako na pol poti med resnim in lahkotnim, s tem pa ne zadovolji ne gledalcev, ki so se prišli smejat, ne onih, ki bi si želeli boljše psihološke poglobitve junakov.

ZA ZABAVO, NE PA ZA NAGRADO

Ko smo že pri komedijah in Juliji Roberts, je bil po našem mnenju **"Nothing Hill"** veliko bolj posrečen film. Zgodba angleškega prodajalca turističnih vodičev, ki se zaljubi v slavno in nedostopno igralko, je polna tipično angleškega humorja in nespozrazumov (ki Angleže tako zelo begajo) ter smešnih stranskih junakov, ki s svojo originalnostjo začinijo drugače predvidljiv romantični zaplet. Glavna junaka, tako večno neodločni Hugh Grant kot zvezdnica Julia Roberts, ki si želi pristnih prijateljstev in prepro-

stega privatnega življenja, sta tu dobro portretirana, tako da se gledalci vživijo v njuni zgodbi in uživajo ob filmu, ki res ni kaka umetnina, je pa zelo prijeten in zabaven.

Ostanimo v Angliji in pri komedijah. **"East Is East"** je presenetljiv film, prirejen po uspešni gledališki igri igralca in pisatelja Ayuba Khan-Dina. Odkriva vrsto zanimivih tem - od spoštovanja običajev in tradicije daljnih kultur, do sobivanja različnih kultur, odkriva pravo podobo in resnično problematiko nam zamejcem večkrat zelo dragega pojma "multikulturalnosti". Komedija na živahen, bister, včasih tudi dramatičen in ganljiv način govori o življenju očeta Pakistanca (odlični Om Puri), ki je za drugo ženo vzel Angležinjo (prepričljivo Lindo Bassett), in o njunih sedmih otrocih, ki so deljenje med integracijo v zahodno angleško družbo in spoštovanjem večkrat avtoritarne očeta, ki želi, da se otroci vključijo v pakistanko skupnost v Angliji.

Iz Vzhoda na Zahod. Tudi komedija **"Happy Texas"** nas je, čeprav se ne loteva tako zapletenih in problematičnih tem kot prejšnja, prepričala in navdušila. Predvsem zaradi simpatije glavnih junakov (lepi Jeremy Northam, odštekani Steve Zahn, občutljivi šerif William H. Macy), kopice za-

Nothing Hill - za ljubitelje angleškega humorja.

bavnih trenutkov in nekaterih ganljivejših trenutkov (odkrivanje homoseksualnosti enega izmed junakov je prikazano na delikaten in human, obenem pa zabaven način). Film pripoveduje zgodbo dveh jetnikov, ki zbežita iz zapora in prevzmeta identiteto dveh organizatorjev lepotnih tekmovanj za deklice.

Čeprav so to zimo na platnih očitno kraljevale komedije, je bilo tudi nekaj filmov drugačnih zvrsti. Ljubitelji znanstvene fantastike in nepozabne trilogije Vojne zvezd, so že jeseni končno dočakali težko pričakovani "Episode 1 - The Phantom Menace". Film je bil po našem mnenju za-

Vojna zvezd: navdušila ali razočarala?

dosti učinkovit, hiter, napet, zabaven in spektakularen (morda pa premalo originalen) in nas zato ni razočaral, kot je mnoge, ki so očitno pričakovali preveč od vrnitve velikega Georgea Lucasa.

Ko že govorimo o velikih umetnikih, nas je - na čisto drugem nivoju - zanimalo tudi, kaj so naredili iz Puškinovega **Onegina**, ki so ga predstavili na platno. Romantični ruski junak je dobil intenzivni pogled in žalostni nasmeš Ralpha Fiennesa (Strange days, English patient), globoka in neresčno zaljubljena Tatjana pa obraz zapeljive Liv Tyler. Zelo smo bili hvaležni režiserki Marthi Fiennes, ki (kljub nekaterim majhnim spodrslijajem, kot je npr. izbira dveh glavnih moških igralcev, ki sta bila prestara za njuni vloge) ruskemu velikanu ni dodajala nepotrebne hitrega ritma, da bi ga približala zahodni publiki, pač pa je znala podčrtati refleksivnost in romantičnost zgodbe ter tragiko junakov z uporabo posebnih scenskih izrezov,

pastelnih in svetlih barv, črno belih obrisov.

Strinjamo se s filmskimi kritiki, da je "The General's Daughter - La figlia del generale" učinkovit thriller, vendar smo zaradi številnih pohval filma Simona Westa in uspeha, ki ga je film imel pri publiki, pričakovali kaj več. Ni se nam zdel tako zelo napet, kot so nam ga hoteli predstaviti, in nismo bili edini, ki smo že takoj na začetku uganili, kdo je ubijalec...

LOVORIKE SRHLJIVKI IN PRAVLJICI

Čisto nasprotno pa lahko rečemo o - po našem mnenju - najbolj preseñetljivem filmu letošnje zimske sezone, "The Sixth Sense" komaj devetindvajsetletnega režiserja Manoya Nighta Shyamalana. Občutljive deklice navadno ne izbiramo srhljivk za sprostitev v kinodvoranah, saj potem kar nekaj noči ne moremo zaspati. In tudi s tem filmom se nismo izognile nevshečni posledici, saj je res tak, da je npr. podpisana imela naježeno kožo tako rekoč od začetka pa do konca filma in še naprej... Vendar se je večkratna nevarnost za srčni napad izplačala. Film ni samo napet, pač pa ima zapleteno, originalno in inteligentno zgodbo (otroški psihoanalitik skuša pomagati dečku, ki ga muči grozljiva skrivnost - prikazni duhov, ki "interagirajo" z njim), polno nepričakovanih zapletov in še bolj presunljivih razpletov, tako da je gledalec cel film praktično brez sape. Zvezdnik Bruce Wil-

lis je tu zmeren in pusti v ospredje dečka Heleya Joela Osmenta, ki je res izreden. Ah, pa še nekaj: če vam je kdo povedal, kako se film konča in vam tako pokvaril pol užitka, ste opravičeni, če se na krut način maščujete!

Drugi film zimske sezone, ki si po našem mnenju zasluži lovoriko, je Disnejev risani **Tarzan**. Kolikor se odlikuje Šesti čut glede napetosti in srhljivosti, toliko se odlikuje Tarzan glede poetičnosti in zabavnih domislic. Zgodba ni ravno klasična pravljica za otroke in tudi Disnejev risani film je ne prikaže kot take, pač pa se kar dosledno drži originala. Rezultat je risani fim za odrasle (z nekaterimi vložki za otroke - ki, po pravici rečeno, celo izstopajo - npr. preveč otroško narisana in prikazana Tarzanova prijateljčka Terk in Tantor - in se ne ujemajo z vsem ostalim), z odlično narisanimi in karakteriziranimi junaki. Moderen Tarzan, ki surfa po lijanah, je prepričljiv s svojo sključeno postavo in intenzivnim pogledom - kakršnega Disnejevi junaki še niso imeli - njegov odnos do mame gorile in očeta, ki ne sprejme njegove drugačnosti, je poetičen in ganljiv. Po poldrugi uri zabavnih domislic, spektakularnih scen, lepih melodij človek pozabi, da gleda animiran film, ne pa žive igralce.

Sedaj, ko smo podelili naše Oskarje, pričakujemo tiste prave in si že ustvarjamo gradivo za ocene pomladne filmske ponudbe.

Breda Susič

Oskarja Tarzanu in Šestemu čutu!

Kako naj vam prodamo modrino neba

Govori indijanskih poglavarjev

Knjiga, ki vam jo tokrat želimo predstaviti, nam nudi prikaz neke duhovnosti, ki je nekoliko drugačna od naše in nam zato mogoče tuja, a zato nič manj vredna, to je indijanska spiritualnost. Avtorja knjige sta dva izvedenca v raziskovanju indijanske kulture: to sta Franc Burgar in Majda Kuželički. Knjiga je doživela že tri izdaje, zadnja razširjena je izšla leta 1994 v zbirki Beli oblaki, založnik pa je avtor sam.

Knjiga zbira številne govore, pričevanja, misli indijanskih poglavarjev, ki so jih le-ti izrekli ob priliki kakega soočenja z belim človekom. Seveda pa avtorja navajata večkrat tudi nasprotni zorni kot belih osvajalcev, ki so hoteli Indijance okužiti z odejami, v katerih so ležali bolniki s kozami, ali pa jih iztrebiti na kak drug način. Prav veselilo jih je, če se jim je načrt, da bi jih polovili s psi, posrečil. Seveda pa niso bili vsi belci tako krvoločni. V knjigi je tudi veliko citatov takih ljudi, ki so obsojali divjanje španskih katoličanov nad Indijanci, kot npr. škofa Bartolomeja de Las Casa (1474 - 1566), ki je bil priča njihovim neznanjskim zločinom. Leta 1552 je izšlo njegovo Kratko poročilo o uničenju zahodne Indije. Celotno življenje so ga nato pregnali, kasneje pa so ga španski zgodovinarji na vsak način hoteli razglasiti za lažnivca. Opisuje namreč, kako so bili Indijanci prisiljeni v množične samomore, v množične detomore, v množično vzdržnost, da ne bi rojevali otrok, katere bi čakalo tako strašno življenje. Če se je kdo upiral, so ga obesili, zažgali na grmadi ali pa pobili z ubijalskimi psi, ki so jih krmili s človeškimi mesom. Med ljudmi, ki so proučevali indijansko kulturo, je bil tudi Friderik Irenaj Baraga, prvi škof Gornjega Michigana, ki se je naselil med Odžibvejci v času, ko jih je prodiranje belcev že spravilo v hudo stisko in lakoto. Svoje videnje Indijancev je popisal v knjigi "Popis navad in zadržanje Indijanov Polnočne Amerike", ki je izšla v Ljubljani leta 1837. Napisal je tudi slovar odžibvejskega jezika

in slovnice, kot tudi knjige katoliške vsebine za Indijance. Zelo zanimiva je npr. njegova ugotovitev, da v raznih jezikih severnoameriških Indijancev ni najti nobene kletve in prav tako ne poznajo besede "preklinjati". Prav tako ga je presunilo dejstvo, da so Indijanci navajeni najti najmanjšo sled kake zveri ali kakega človeka. Po listju, po najmanjši travi, po trdi zemlji, in še celo po kamenju dobijo sledove in iz samih stopinj že spoznajo, katerega rodu Indijanci so hodili po tisti poti, koliko je bilo mož ali žena ali otrok, kar je sicer za nas Evropejce neverjetno, a je bilo res tako.

Ko so belci prvič stopili na tisto zemljo, je živelo samo v Braziliji osem milijonov Indijancev. Danes jih ni niti dvesto tisoč. Izumrlo je okrog devetdeset plemen - okrog devetdeset različnih virov znanja o rastlinah in življenju v gozdu. Pohlep po denarju in gospodarskem razvoju je bil edina smerica, ki je vodila belega človeka, ko je preplul ocean s trdim namenom, da se polasti zemlje, ki so jo dotlej naseljevali Indijanci. Indijanci sami pa niso tiste zemlje nikoli imeli za svojo. "Zemlja ni človekova last. Človek je last zemlje." Po njihovi veri namreč so zemlja in reke skupna last vseh, ki živijo na njih, da se jih nikakor ne sme zaznamovati ali deliti, temveč naj ljudje uživajo sadeže, ki jih je bog zasadil v deželi, in živali, ki živijo na njej, in ribe v vodi. Bog jim je namreč povedal, da je on oče in da je zemlja mati človeštva, da je narava zakon, da se živali, ribe in rastline pokoravajo naravi in da je grešen le človek. Indijancem je bila sveta vsaka ped zemlje, vsaka lesketajoča se borova iglica, vsako zrnce peska na rečnem bregu, vsaka meglica sredi temnega gozda, vsaka majhna žuželka. Duhovno življenje Indijanca je bilo tesno povezano z naravo, ki mu je bila manifestacija Velikega duha, Velike skrivnosti, ali kot so jo oni imenovali Vakan tanka. Poglavar Smohalla iz plemena Vanapun takole odgovarja

belcu: "Praviš, naj orjem zemljo! Naj primem za nož in zarežem materi v prsi? Praviš, naj kopljem za kamni! Naj ji sežem pod kožo do kosti? Praviš, naj kosim travo, jo posušim in prodajam, da bom bogat kot beli ljudje! A kako naj si drzno odrezati materi lase?"

Indijanci so v tem duhu vzgajali tudi svoje otroke. Položili so njihovo roko na tla in jim razložili, da sedijo v naročju njihove matere, iz nje so prišli, tako kot vsa druga živa bitja, kmalu tudi jih ne bo več, toda kraj, kjer so sedaj, bo večno ostal. Indijanci so zemljo naravnost ljubili in sedli ali naslanjali so se na tla z občutkom, da so blizu materinski sili. Koži je dobro delo, da se je dotikala tal in stari ljudje so si radi sezuli mokasine in bosih hodili po sveti zemlji. Sedeti ali ležati na tleh jim je pomenilo, da lahko mislijo globlje in občutijo pristneje; jasneje vidijo skrivnosti življenja in se bolj približajo sorodnim živim bitjem okrog sebe.

Kadarkoli je rdeči lovec pri vsakdanjem lovu naletel na izredno lep in vzvišen prizor - črn nevihtni oblak z žarečim mavričnim lokom nad goro, razpenjen slap sredi zelene soteske, širono prerijo, živo rdeče obarvano ob sončnem zahodu, je za trenutek ostal v čaščenju. Nobene potrebe ni imel, da bi enega od sedmih dni določil za svetega, kajti vsi dnevi so mu božji dnevi.

Belci so jih dolgo prepričevali, naj se naselijo v rezervate, naj sprejmejo njihovo vero, naj pošljejo otroke v njihove šole. Naivni Indijanci so jim zapupali in to je bilo zanje pogubno; ko so spoznali zahrbtnost belega človeka, je bilo že prepozno: "Beli ljudje ne jemljejo skalpov; toda storijo vse kaj hujšega - zastropijo srce." Indijanci niso sprejeli vere, ki so jim jo belci hoteli vsiliti; niso spremenili svojega načina življenja in odnosa do narave; kljub temu pa niso zasovražili belcev, ki so tako zelo različni od njih, niso jih napadali in pobijali, čeprav so jih belci imeli za divjake.

Lepota pričevanj, čudoviti opisi narave vam bodo nedvomno predstavljali prijetno branje, ob katerem si boste lahko pridobili še nekaj zgodovinskega, kulturnega in antropološkega znanja.

Jadranka Cergol

